

DEFENSIE

8105/2013
MITS: 13 - 00227385
Pagina('s): 1 (+ 01 Bijl)
Arch : H15

Inspectorate for Labour and Environment

Aan Cab MOD
CHOD

Onderwerp: Jaarverslag 2012 van de Dienst voor Arbeids- en Milieu-inspectie

Ref: ACWB-APG-INSPECT-001 "De Arbeids- en Milieu-Inspectie

1. Synthese: ILE, Jaarverslag 2012.
2. Hierbij heb ik de eer en het genoegen u het Jaarverslag 2012 van de Dienst voor Arbeids- en Milieu-Inspectie aan te bieden.
3. Zoals voorzien in de APG in referentie, informeert ILE u met dit verslag over de werking en de organisatie van de inspectiedienst, over onze bevindingen en over de inspectieobjectieven die wij ons stellen.
4. Lijst van de bijlagen
Bijlage A: Jaarverslag ILE 2012

Francis PICCU, Ing
Adviseur
Directeur Arbeids- en Milieu-Inspectie

Info : ILE (All) - ILE / Klass

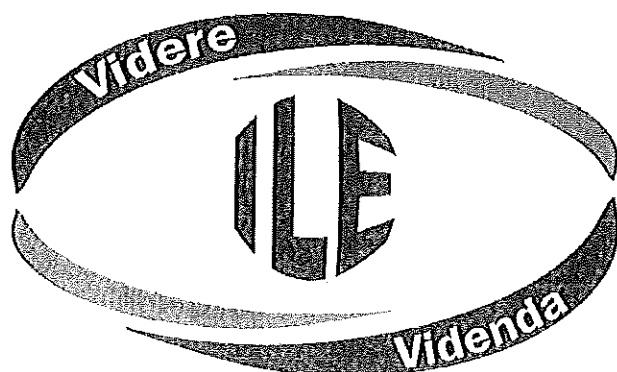
Correspondent: Francis PICCU
Adviseur
Tel: 9-2820-5343
Fax: 9-2820-5323 of +32(0)2/264.53.23
E-mail: francis.piccu@mil.be

130503 I FP Jaarverslag 2012

Arbeids- en Milieu-Inspectie
Kwartier Koningin Astrid
Bruynstraat 1
1120 BRUSSEL

.be

Jaarverslag ILE 2012

Videre Videnda

DEFENSIE

Dienst voor Arbeids- en Milieu-inspectie

.be

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Algemeenheden over ILE.....	5
Overzicht van de Inspectieactiviteiten in 2012.....	8
Elementen met betrekking tot het wezijn op het werk.....	10
Elementen met betrekking tot het leefmilieu.....	14

Voorwoord

Als directeur van de Dienst voor Arbeids- en Milieu-inspectie heet ik u welkom in dit jaarverslag over 2012. Tijdens onze inspecties en bij andere contacten met stafdiensten en lokale eenheden verzamelen wij heel wat informatie in ons bevoegdheidsdomein. Net zoals met de vorige jaarverslagen het geval was, beoog ik met dit document in de eerste plaats de Minister van Landsverdediging en de CHOD in te lichten over onze activiteiten, prestaties en algemene bevindingen van het voorbije jaar.

In 2012 heb ik bewust gestreefd naar de visualisering van een eigen identiteit voor de dienst. Dit heeft zich vertaald in het nieuwe acroniem "ILE" en in een eigen logo en devies. Het is mijn betrachting dat de Inspectiedienst een door elke betrokken partij aanvaarde partner zou zijn. Strikte onafhankelijkheid en neutraliteit zijn hiervoor startvoorwaarden. In deze context werd het steeds moeilijker om "WB" in de afkorting van de dienst te behouden. Ondanks het feit dat de onafhankelijkheid door een APG gegarandeerd wordt, bleef de benaming "WB-I" een vermoeden oproepen van hiërarchische afhankelijkheid ten opzichte van ACOS WB (en dus ook van de CHOD). Er werd daarom gekozen voor een nieuwe naam: Inspectorate for Labour and Environment (ILE) samen met een eigen devies: "Videre videnda" (zien wat moet gezien worden), meteen de ondertitel voor dit verslag.

De leuze moet in twee richtingen gelezen worden. Enerzijds moet ILE uiteraard de belangrijke elementen opsporen en beschouwen, maar anderzijds houdt de dienst zich zo weinig mogelijk bezig met futiliteiten. Het is in deze geest dat ik geprobeerd heb om dit jaarverslag te schrijven.

Om de eigen identiteit zo sterk mogelijk te onderstrepen, werd er ook een eigen logo ontwikkeld. Vanuit het gekozen devies was het evident om voor een oogmotief te kiezen, waarbij "ILE" de iris vormt. De buitenste, blauwe bogen kunnen geïnterpreteerd worden als een beschermend element, symbool voor de bescherming die deze inspectiedienst biedt voor mens en milieu. Deze laatste elementen worden gesymboliseerd door het groen. De blauwe kleur verwijst naar de neutraliteit van de inspecteur.

Afgaande op de meeste reacties, werd het beoogde doel bereikt en wordt ILE nu beter gepercipieerd als een inspectiedienst die afhangt van de Minister van Landsverdediging, maar administratief en logistiek gesteund wordt door ACOS WB.

De tijdsgeest en input van ondermeer de vakorganisaties, van de Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk en van ILE stimuleren Defensie in de overtuiging dat welzijn op het werk een onlosmakelijk element is van goede bedrijfsvoering. In dezelfde mate is de laatste jaren het verantwoordelijkheidsbesef hieromtrent gegroeid bij zowel het hoge management als bij de hiërarchische lijn op staf- en lokaal niveau. Zoals ik in mijn vorige jaarverslag vermeldde, worden er aanzienlijke inspanningen gedaan om vooruitgang in dit domein na te streven, dit was in 2012 niet anders. Het is dan ook bizar te moeten vaststellen dat het bij de proactieve inspecties vastgestelde welzijnspell op de arbeidsplaatsen in 2012 niet verbeterde ten opzichte van de vorige jaren. Deze vaststelling wordt verder in dit verslag toegelicht en genuanceerd.

Inzake leefmilieu kon worden genoteerd dat het doel dat Defensie zich gesteld had om tegen einde 2012 alle vergunningsplichtige activiteiten te vergunnen, bijna volledig bereikt werd. Tevens werd de dialoog met de gewesten geïntensifieerd.

De milieu- en welzijnsstructuren bevestigden door de kennis en inzet van hun respectievelijke milieucoördinatoren en preventieadviseurs.

Ook in 2012 werd ILE aangesproken door arbeidsauditeurs voor het begeleiden van klachten in de psychosociale sfeer, voor het leveren van informatie en voor het uitvoeren van een onderzoek naar aanleiding van arbeidsongeval. Bij dergelijke onderzoeken is het soms noodzakelijk om een aantal personen te horen. Daar de hierbij verkregen informatie in rekening kan gebracht worden bij eventuele vervolging door het parket, gelden bij dergelijke gesprekken specifieke regels in verband met de bescherming van de rechten van de verdediging. Daarom ontwikkelde ILE in 2012 een procedure en een aantal modelverhoren die volledig beantwoorden aan de Franchimont- en Salduz-wetgeving.

Defensie ondergaat heel wat inspecties, controles en audits. Op vraag van de Minister van Landsverdediging peilde IAD naar de mogelijkheid om bilaterale protocollen af te sluiten met respectievelijk AIG Defensie, DKM en ILE met de bedoeling om maximaal single auditing na te streven. Tijdens de gesprekken hierover met IAD, trok ILE de aandacht op de verschillen in werking, bevoegdheden, positionering en finaliteit van de betrokken diensten. Er werd voorgesteld om, lever dan aan elkaar de inspectieplanning en elk inspectie- of auditverslag over te maken, te streven naar onderling overleg en uitwisseling van pertinente informatie tijdens periodieke vergaderingen. Naar aanleiding van de fiche DOS waarin dit voorstel vertaald werd, was de CHOD akkoord om, voor een proefperiode van één jaar, het Single Audit Committee (SAC) op te richten als discussie- en reflectieforum met de respectievelijke chefs van AIG Def, IAD, DKM en ILE als leden en met de DOS als voorzitter en secretaris.

Het verslag dat ik u hierbij aanbied, omvat vier punten

- enkele algemeenheden aangaande de organisatie en werking van ILE
- het overzicht van de inspectieactiviteiten in 2012
- elementen met betrekking tot het welzijn op het werk
- bevindingen inzake milieuhygiëne.

De Minister van Landsverdediging en de CHOD zijn de eerste bestemmingen van dit verslag. Zoals met vorige jaarverslagen het geval was, wordt ook dit document wellicht ruimer verspreid. Ik maak dan ook van de gelegenheid gebruik om allen te danken die direct of indirect bijgedragen hebben tot de goede werking van de Dienst voor Arbeids- en Milieu-inspectie.

Ik wens u veel leesplezier.

Francis Piccu
Adviseur
Directeur Arbeids- en Milieu-Inspectie

Algemeenheden over ILE

1. Definitie, rol en bevoegdheidsdomein

ILE heeft als opdracht om, binnen het Ministerie van Landsverdediging, toezicht uit te oefenen op de naleving van de geldende wetgeving en de eventueel bijkomende interne regelgeving voor:

- het welzijn op het werk
- de bescherming van het leefmilieu
- de bescherming van de werknemers tegen ioniserende stralingen.

Deze bevoegdheid is gebaseerd op:

- het document ACWB-APG-INSPECT-001 "De Arbeids- en Milieu-Inspectie"
- het koninklijk besluit van 11 Mei 71 "Algemeen militair reglement voor de bescherming tegen het gevaar van de ioniserende straling".

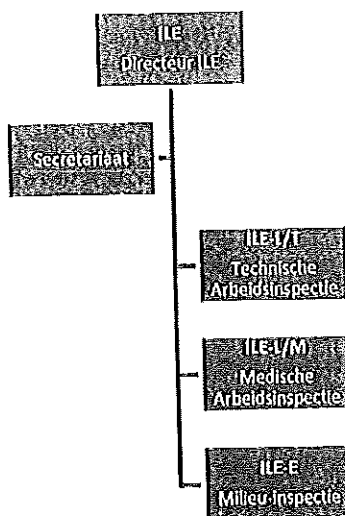
De toezichtsbevoegdheid van ILE is beperkt tot het nationale territorium. Als arbeidsinspecteur richt ILE zich op het personeel van het Ministerie van Landsverdediging. De bevoegdheid in zijn rol van milieu-inspecteur, wordt uitgeoefend op het militaire domein.

2. Positionering van de Inspectiedienst binnen het Ministerie van Landsverdediging

Met het verschijnen van de vernoemde APG werd de positionering van de Inspectiedienst duidelijk bepaald. ILE rapporteert aan en houdt rekening met de overwegingen van de Minister van Landsverdediging. De Minister kan opdracht geven tot algemene of punctuele taken en tussenkomsten. ILE is onafhankelijk van de CHOD, die echter gerichte inspecties kan opdragen. Om praktische redenen is ILE administratief aangehecht bij ACOS WB die verantwoordelijk is voor het leveren van de nodige steun.

3. Organisatie en organigram

De dienst bestaat uit het diensthoofd, een secretariaat en drie secties. De organisatielabel voorziet naast het diensthoofd, zeven verdere inspecteurs en één administratieve medewerker. In 2012 was elke voorziene functie volledig ingevuld, op één na. Inderdaad, einde februari 2012 verliet de medische arbeidsinspecteur, op zijn vraag, Defensie. Zijn vervanger vervoegde ons op 22 augustus 2012. Een Franstalige milieu-inspecteur muteerde, op zijn vraag naar DGJM en werd onmiddellijk vervangen door een inspecteur die via SELOR geworven werd.

4. Werking

De desbetreffende geldende wetgeving en de eventuele bijkomende bedrijfselgen reglementering vormen het referentiekader voor de uitvoering van de toezichtsopdracht.

ILE heeft de taak om het welzijn van de werknemers en de milieuzorg bij het Ministerie van Landsverdediging te stimuleren door te controleren of deze regelgeving nageleefd wordt en door hierbij raadgevend en preventief op te treden en, indien nodig, maatregelen op te leggen. ILE heeft Initiatiefrecht.

Elk toezichtsbezoek geeft aanleiding tot een verslag. Naast deze punctuele rapportering, stelt ILE een jaarverslag op dat aan het kabinet van de MOD en aan de CHOD overgemaakt wordt.

In zijn optreden hanteert de Inspectiedienst twee wijzen van toezicht: de reactieve inspectie en de proactieve. In reactieve fase gaat ILE uit van een vermoeden van non-conformiteit ten opzichte van de geldende regelgeving. Dit kan gebeuren naar aanleiding van een concreet feit zoals een klacht, een zwaar milieu-incident, een ernstig arbeidsongeval, een erge beroepsziekte en dergelijke. Hiernaast worden er ook gerichte inspecties uitgevoerd als voortgangscontroles.

Zowel de milieu- als de arbeidsinspectie oefenen ook thematisch toezicht uit. Hierbij worden een aantal aspecten met bijzondere aandacht onderzocht. Daar het steeds thema's betreft die algemene toepassing vinden bij Defensie, wordt hierbij in eerste instantie een onderzoek gevoerd in de betrokken stafdiensten. Dit genereert het verwachte impact doordat de aandacht van deze diensten op algemeen heersende problemen getrokken wordt. Dit is ook het niveau dat bevoegd is voor algemeen geldende beslissingen, het voorzien van de eventueel nodige budgetten, opleiding,... Door de uitvoering van inspecties in alle geledingen van Defensie en in alle kwartieren, heeft de Divisie Inspectie een globaal overzicht van de mate waarin de geldende regelgeving nageleefd wordt en van de mogelijkheden tot verbetering. Ter gelegenheid van onze contacten met de stafdiensten wordt deze informatie meegedeeld. Sinds 2012 geeft elke campagne aanleiding tot een rapport dat aan de CHOD gestuurd wordt.

Het is onze bedoeling om deze thematische benadering, die ook door de civiele inspectie-instanties toegepast wordt, verder te zetten. Deze vorm van toezicht verhoogt volgens ons het rendement van de inzet van de inspectiemiddelen.

Daar wij stimuleren verklezen boven repressie, voeren wij bij voorkeur proactieve inspecties uit. Dit zijn evenzeer toezichtsbezoeken, maar hierbij is de inspectie eerder op zoek naar bevestiging van conformiteit. Kenmerkend is het stimulerende en didactische karakter waarbij er nagegaan wordt in welke mate de reglementering gerespecteerd wordt en waarbij er op uniforme en genormaliseerde wijze gepeld wordt naar de zelfredzaamheid van de bezochte entiteit. De vaststellingen leiden tot de bepaling van een inspectie-index. Naast het risicopeil, inherent aan de activiteiten van de eenheid of het kwartier, vormt deze index de onderbouwing van de inspectiefrequentie voor de entiteit in kwestie: hoe hoger de score, hoe lager de frequentie. Aldus worden de proactieve inspecties uitgevoerd op basis van een inspectieplan.

Deze inspecties verlopen volgens een vast stramen: een briefing "in" van de korps- of kwartiercommandant, een interviewgedeelte waarin de organisatorische elementen beschouwd worden, een praktisch gedeelte waarbij een werkplaats (bij arbeidsinspectie) of enkele technische installaties (bij milieu-inspectie) bezocht worden en tenslotte een briefing "out" waarbij de belangrijkste vaststellingen besproken worden.

Het handhaven van een zo hoog mogelijk kwaliteitspeil bij het gevoerde toezicht vormt een grote uitdaging. ILE moet kunnen beschikken over inspecteurs die niet alleen een algemene kennis bezitten in hun bevoegdheidsdomein, maar ook expertise hebben in bepaalde niches. De markt aan experts binnen Defensie krimpt door een afname van het aantal werknemers en van de activiteiten. Het behoud van expertise vergt permanente vorming. In het vorige jaarverslag trok ik de aandacht op het gebrek aan mogelijkheden in dit verband op basis van budgetbeperkingen en hun gevolgen voor het vormingsplan van ACOS WB. Ondertussen werden een aantal principes bijgesteld waarbij aan ILE verzekerd werd dat de nodig geachte en gerechtvaardigde vormingen zullen kunnen gevolgd worden.

Zonder afbreuk te doen aan zijn hoofdtaak van inspecteur, levert ILE ook zijn expertise aan Defensie. Hierbij staat de Inspectiedienst in voor:

- de bepaling van de concentratie aan asbestvezels in de arbeidsatmosfeer in het hertoe door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) erkende laboratorium van ILE; in dit kader participeert ILE aan door FOD WASO georganiseerde ringtesten
- het begeleiden op militair terrein van de civiele inspectiehomologen

- kennisdeling voor specifieke aspecten zoals bescherming tegen ioniserende straling, brandveiligheid en bescherming tegen asbestvezels; deze steun wordt geleverd onder de vorm van deelname aan vergaderingen en werkgroepen, het beantwoorden van gerichte vragen en het spontaan verstrekken van informatie al dan niet tijdens briefings
- het afleveren van vergunningen in het kader van de brandveiligheid en het werken met ioniserende stralingen
- de werking en het voorzitterschap van de Militaire Commissie voor de Bescherming tegen het Gevaar van Ioniserende Stralingen.

5. Bevoegdheden

De bevoegdheden van ILE werden toegekend met de hoger vermelde APG. De oprichting van de interne arbeidsinspectie bij MLV berust ondermeer op een modus vivendi tussen het Ministerie van Landsverdediging en het toenmalige Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid (actueel: FOD WASO). Hierbij erkent laatstgenoemde de arbeidsinspectie van Defensie en worden de bij FOD WASO ingediende defensiegerelateerde welzijnsklachten aan ILE overgemaakt. Sinds meerdere jaren worden er pogingen ondernomen om dit principe definitief te regelen via koninklijk besluit. In 2012 werd de problematiek gevat in een dossier voor de Minister van Landsverdediging, dat actueel een coördinatieronde ondergaat.

ILE is vragende partij dat de nodige stappen onderzocht en gezet worden om ook de bevoegdheid van de Interne milieu-Inspectie op vergelijkbare wijze te verduidelijken ten opzichte van de civiele instanties.

De inspectieopdracht beperkt zich niet tot het opsporen van inbreuken, maar houdt ook handhavende bevoegdheden in. Hierbij kunnen de inspecteurs de stopzetting bevelen van een activiteit of van de bezetting van plaatsen die onder hun toezichtsbevoegdheid vallen. Indien zij het nodig achten, kunnen zij bijkomende of alternatieve maatregelen opleggen. Zij kunnen ook termijnen bepalen voor het nemen van de maatregelen.

Overzicht van de inspectieactiviteiten in 2012

Voor de medische arbeidsinspectie, ILE-L/M

- 7 proactieve inspecties
- 3 gerichte inspecties:
 - 1 op last van een arbeidsauditeur
 - 1 op vraag van de directeur ILE
 - 1 opvolgingsinspectie
- 1 tussenkomst (zonder inspectie ter plaatse) op last van een arbeidsauditeur
- behandeling van 4 beroepen tegen een beslissing van een arbeidsgeneesheer
- behandeling van 5 klachten waarvan 4 voor pesterijen op het werk

Voor de technische arbeidsinspectie

- 27 proactieve inspecties
- 29 gerichte inspecties:
 - 1 op last van een arbeidsauditeur
 - 1 naar aanleiding van een klacht
 - 1 na een brand
 - 7 na een ernstig arbeidsongeval
 - 8 voor de brand- of explosieveiligheid in gebouwen of installaties
 - 7 in het kader van de bescherming tegen ioniserende straling
 - 1 voor de themawerking
 - 3 opvolgingsinspecties

Voor de milieu-inspectie

- 25 proactieve inspecties
- 18 gerichte inspecties:
 - 11 na ernstig milieu-incident
 - 7 in het kader van de themawerking

ILE leverde 5 vergunningen af voor werk met ioniserende straling.

Commentaar

Gerichte inspecties vergen vaak meerdere tussenkomsten. Het vermelde aantal inspecties is bijgevolg niet gelijk aan het aantal inspectiedagen.

Van 1 maart tot 21 augustus 2012 was de functie van medisch arbeidsinspecteur niet ingevuld. In samenspraak tussen de vorige titularis en de directeur ILE heeft eerstgenoemde geen proactieve inspecties meer uitgevoerd in 2012, gezien de geringe toegevoegde waarde, de omstandigheden in acht genomen. De nieuwe medisch arbeidsinspecteur heeft wel maximaal deelgenomen aan de proactieve inspecties die door de technische arbeidsinspectie georganiseerd werden. Dit is belangrijk om de nieuwe inspecteur kennis en ervaring te laten opdoen over de lokale omstandigheden.

Door de afwezigheid gedurende meerdere maanden van een medisch arbeidsinspecteur, werd één beroepsprocedure tegen een beslissing van een arbeidsgeneesheer behandeld door Med Lt(Kol) Daniel Emonds, die hiervoor een speciaal mandaat kreeg.

Elementen met betrekking tot het welzijn op het werk

1. Activiteiten met een specifiek militair karakter

Sinds vele jaren is Defensie op zoek naar een wettelijk kader voor de onderbouwing van activiteiten die het moet uitvoeren in het kader van haar opdracht, maar die niet stroken met de uitvoeringsbesluiten van de welzijnswet. Er werd lang gehoopt om dit te regelen via een koninklijk besluit om uitvoering te geven aan artikel 4 van de welzijnswet dat een mogelijkheid voorziet voor de Koning om bijzondere maatregelen te bepalen voor de toepassing van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten.

In antwoord op een vraag van de Minister van Landsverdediging, bevestigde de Minister van Werk met een brief van mei 2012 dat "voor specifieke situaties of omstandigheden waarbij het onmogelijk is om alle voorschriften inzake welzijn op het werk toe te passen" uitvoering van artikel 5 § 1 van de welzijnswet volstaat en er geen bijkomend specifiek koninklijk besluit nodig is. Hiermee wordt bedoeld dat ook specifiek militaire activiteiten moeten gebaseerd zijn op risicoanalyse en de hieruit volgende preventiemaatregelen.

Dit betekent dat, zonder dat er bijkomende wetgeving gecreëerd wordt, er wel degelijk wettelijke bepalingen gelden voor deze specifieke activiteiten. Dit betekent ook dat er geen tegenstelling is tussen het werken met aanvaardbare risico's en het uitvoeren van deze activiteiten. Dit stramen vergt onderbouwde beslissingen inzake de bescherming van het individuele welzijn versus de realistische voorbereiding van de militaire inzet en een rendementsvolle inzet zelf. ILE hoopt dat dit gezien wordt als een opportuniteit en niet als een rem of kost ten nadele van de operaties. Risicoanalyse en het nemen van de hieruit volgende preventiemaatregelen zijn immers gericht op het voorkomen van schade en dus op het ter beschikking blijven hebben van de menselijke en materiële middelen.

Vele specifieke activiteiten zijn nog niet gebaseerd op een gedocumenteerde risicoanalyse. Hierdoor bestaat de kans dat vermijdbare risico's niet onderkend zijn en dat bijgevolg onvoldoende preventiemaatregelen genomen worden. Dit leidt onbetwistbaar tot onnodige schade en mogelijks ook tot juridische implicaties. Er mag immers niet vergeten worden dat bedrijfsvoering op basis van risicoanalyse geen vrije keuze is, maar door de wetgever opgelegd wordt. De mogelijke sancties voor het niet naleven van deze wetgeving werden opgenomen in het Sociaal Strafwetboek.

Toch is er evolutie waar te nemen. Zo werd er in 2012 de werkgroep Force Protection opgericht onder leiding van ACOS Strat. De werkgroep bereidt een model voor dat streeft naar de bescherming van de militaire operaties op basis van risicoanalyse en dit in al zijn facetten: militaire capaciteit, logistiek, ROTA, Inlichtingen en militaire veiligheid, welzijn,... Hierbij vormen het belang en de dringendheid van de operatie fundamentele elementen bij de beslissing over de aanvaardbaarheid van de risico's. ILE is lid van deze werkgroep.

2. De proactieve inspecties en de vastgestelde tendens

De vergelijking van de jaarlijkse resultaten van de proactieve inspecties in de eenheden vormt een goede maatstaf. De tijdens deze proactieve arbeidsinspecties gehanteerde evaluatiemethode onderging in 2012 enkele grondige wijzigingen. Er werd meer gewicht gegeven aan de organisatorische factoren (60 tegenover 40 % voor het technische gedeelte) door het uitdiepen van enkele fundamentele parameters betreffende het welzijn in de eenheid. Het organisatorisch gedeelte is ook representatief voor de gehele eenheid, daar waar het technisch gedeelte één concrete arbeidsplaats beschouwt en dus "slechts" een steekproef inhoudt. Bovendien werd het resultaat van het organisatorische deel verfijnd in die zin, dat nu per thema de gemiddelde resultaten van alle rubrieken in aanmerking genomen worden. Voorheen werd de score in een thema gelijkgesteld met het resultaat van de laagst geciteerde rubriek. De nieuwe benadering geeft aanleiding tot een genuanceerder resultaat.

De vergelijking van de gemiddelde resultaten per thema die in 2012 opgetekend werden, ten opzichte van die van 2011, leert dat er vorig jaar beter gescoord werd in welzijnsorganisatie, maar minder goed – en dit voor het eerst sinds de invoering van dit inspectiemodel - voor wat de situatie op de werkvloer betreft.

De betere resultaten inzake organisatie zijn wellicht te verklaren door;

- het groeiende bewustzijn van het belang van welzijn op het werk
- de inzet van bijkomend personeel (dat niet voorzien is op OT)
- de verhoogde aandacht voor het werk van de assistenten in preventie
- het groeiende aantal werkpostfiches.

Voor de achteruitgang van de score voor de werkvloer ziet de technische arbeidsinspectie volgende redenen:

- het langer uitblijven van middelen voor onderhoud en vervanging en een gebrek aan uitvoering van verzoeken
- onvoldoende aangepaste arbeidsplaatsen in het kader van de transformatie.

Ook al kunnen er meerdere factoren aangehaald worden om aan de verkregen resultaten geen absolute mathematische waarde te hechten, dan nog is in 2012 gebleken dat de situatie op de werkvloer niet verbeterde.

3. Algemene vaststellingen

In het jaarverslag over 2011 werd het onevenwicht beschreven tussen de geïnvesteerde energie en de bereikte resultaten. Er werden enkele aspecten aangehaald die zouden kunnen leiden tot meer rendement en merkbare vooruitgang op de werkvloer. De CHOD gaf opdracht om een actieplan op te stellen. Door de tijd die nodig was voor de redactie van het plan, voor de goedkeuring en voor de bespreking binnen beide HOC's Welzijn kon er in 2012 geen effect vastgesteld worden.

Andere elementen die reeds het voorwerp waren van opmerkingen in de verslagen van de inspectiedienst raken maar niet opgelost en bevinden zich nog grotendeels in planningsfase.

De bepaling van de verantwoordelijken voor de uitvoering van het welzijnsbeleid

De afbakening van deze bevoegdheid vormt een wettelijke verplichting. Zolang dit niet ingevuld is, zal het onduidelijk blijven wie, na de CHOD, welke verantwoordelijkheid draagt. Hierdoor voelt de hiërarchische lijn zich niet geroepen om de uitvoering van de vele welzijnsrichtlijnen na te gaan in het kader van een intern controlesysteem. De nood aan deskundigheid wordt veelal slechts gevoeld op het ogenblik dat er een concreet probleem opduikt waardoor de expertise soms niet opgebouwd of behouden werd en dan niet beschikbaar is.

Het risicobeheersingssysteem

Het door de CHOD opgelegde actieplan DRBS (Dynamisch Risicobeheersingssysteem) werd verder uitgevoerd. Tijdens inspecties werd vastgesteld dat de in dit verband opgestelde werkpostfiches niet altijd gesteund zijn op risicoanalyse. Dit moet uitgediept worden om te kunnen gelden als een volwaardige risicoanalyse.

De preventieplanning op niveau van de eenheden

Er is nauwelijks sprake van een preventieplanning op 5 jaar zoals die wettelijk voorgeschreven is. Anderzijds werd vastgesteld dat de kwaliteit van de lokale preventieplannen verbeterd. Daar waar de interne noodplannen meestal slechts bestaan uit een branddossier, werden in 2012 de eerste volledige interne noodplannen opgemerkt.

De werking van de basisoverlegcomités (BOC's)

De verslagen van de vergaderingen en bijkomende informatie hieromtrent worden niet overal aan de werknemers meegedeeld. Zelden geeft een BOC een advies met betrekking tot risicoanalyse of tot de aankoop van arbeidsmiddelen. Bij het jaarlijks grondig onderzoek van de arbeidsplaatsen door de lokale afdeling van de interne dienst voor preventie en bescherming is er niet altijd een afvaardiging van het BOC aanwezig. Er werd ook vastgesteld dat er nog steeds BOC's zijn die geen afvaardiging aangewezen hebben om zich onmiddellijk ter plaatse te begeven bij ernstige arbeidsongevallen.

Daarom pleit ILE voor de opleiding van nieuwe voorzitters BOC en korpsoversten die aan het overleg deelnemen.

Het medisch toezicht

Verwijzend naar de ultieme streefdatum van het project AMT 2013 heeft de medisch arbeidsinspecteur in december 2012 een gerichte inspectie aangevat in het licht van dit project. Er werd bevestigd dat de inzetbare capaciteit van arbeidsgeneesheren ontoereikend is. Er dient opgemerkt te worden dat dit tekort zich niet alleen bij Defensie voordoet, maar ook bij civiele preventiediensten. Dit probleem wordt trouwens aangehaald in de algemene beleidsnota van december 2012 van de Minister van Werk. Zij stelt daarom in het vooruitzicht om de prioriteiten van het medisch toezicht te herdenken en een aantal vandaag verplichte medische onderzoeken af te schaffen en te vervangen door een andere monitoring. Tot zolang bevinden de werkgevers zich in de onmogelijke situatie waarbij de wetgever eisen oplegt waaraan niet volledig kan voldaan worden.

De medisch arbeidsinspecteur zal zijn onderzoek in 2013 verderzetten en hierbij ook het bestaande spanningsveld tussen de welzijnswetgeving en de medico-militaire wetgeving betrekken.

De aangifte en analyse van arbeidsongevallen

Voor elk ernstig arbeidsongeval moet er een omstandig verslag opgesteld en gestuurd worden naar de arbeidsinspectie. Voor de 25 door ILE gekende ernstige arbeidsongevallen van 2012, werden er slechts 12 omstandige verslagen geleverd en dit na gemiddeld 77 dagen. In slechts 3 van deze verslagen werd het verplichte advies van het betrokken BOC meegeleverd. Het actieplan is vaak onvoldoende concreet m.b.t. de verantwoordelijken voor actie en de termijnen waarbinnen de maatregelen zullen toegepast zijn. De voorgestelde maatregelen zijn toegespitst op de eenheid van de werknemer die een ongeval onderging. Er bestaat nog geen procedure om herhaling te voorkomen in eenheden waar dezelfde risico's heersen. Hoewel de arbeidsongevallensteekkaarten een belangrijke informatiebron zijn om arbeidsongevallen te voorkomen, stelt de arbeidsinspectie vast dat ze nauwelijks uitgebraat worden. Deze steekkaarten worden ook niet, hoewel dit verplicht is, overgemaakt aan de oel AMT. Het aantal dagen afwezigheid dat gebruikt wordt om de werkelijke ernstgraden te bepalen, houdt enkel rekening met het aantal dagen dat initieel vermeld wordt op het model 150 en niet met eventuele verlengingen. Dit en nog andere redenen maken dat een realiteitsgetrouwe ongevallenstatistiek nog niet beschikbaar is.

De brandveiligheid

In de meeste eenheden is er nog geen operationele brandinterventieploeg. Er kon nog nooit een advies vanwege de brandweer m.b.t. deze diensten voorgelegd worden op niveau kwartier of eenheid. In gebouwen met dagbezetting die dateren van voor het midden van de jaren negentig, is er nog een grote achterstand met betrekking tot de installaties voor brandalarm (drukknoppen en sirenes). Schriftelijke verslagen over de controle van de werking van deze installaties kunnen niet voorgelegd worden. Automatische branddetectie en -blusinstallaties worden niet of te weinig gecontroleerd op hun goede werking.

De periodieke keuringen vanwege externe diensten voor technische controles en andere bevoegde instanties

Een inventaris van periodiek te keuren installaties, arbeids- en beschermingsmiddelen is al te vaak afwezig.

Opnieuw werd vastgesteld dat de eenheden zelden beschikken over alle verslagen van de periodieke onderzoeken waaraan de elektrische laagspanningsinstallaties moeten onderworpen worden. Uit de beschikbare verslagen stellen de inspecteurs vast dat er aan belangrijke opmerkingen vaak niet verholpen werd. Deze periodieke keuringen blijven meestal onterecht beperkt tot een controle van de verdeelborden, terwijl de arbeidsinspectie vaststelt dat de elektrische installaties in de lokalen vaak op niet-conforme wijze aangepast of uitgebreid worden.

De machines en gemechaniseerde werktuigen

Uit steekproefcontroles blijkt dat vooral voor oudere of gerecupereerde exemplaren van dergelijke arbeidsmiddelen het zogenaamde Indienststellingsverslag vanwege de lokale sectie van de preventiedienst veelal ontbreekt. Hetzelfde geldt voor de geschreven instructies die door de preventiedienst moeten geïviseerd worden.

4. De thematische werking en de toezichtsobjectieven van de arbeidsinspectie

Daar waar de milieu-inspectie al langer vertrouwd is met het uitvoeren van thematische inspectiecampagnes, heeft ook de technische arbeidsinspectie in 2012 voor het eerst twee thematische inspectiecampagnes afgerond.

Het betreft de veiligheid in zones met explosierisico en de welzijnscoördinatie m.b.t. tijdelijke of mobiele bouwplaatsen en werken met derden. Zoals steeds bij de themawerking, werd in eerste instantie de situatie beschouwd in samenwerking met de bevoegde stafniveaus om dan achteraf steekproefsgewijs de concrete toestand in de eenheden na te gaan. Beide campagnes hebben geresulteerd in een verslag voor de CHOD, dat samen met een actieplan voorgelegd werd aan beide Hoog Overlegcomités Welzijn. Er wordt daarom in dit verslag niet verder op ingegaan. Het is een verdere uitdaging voor de technische arbeidsinspectie om de realisatie van deze actieplannen op te volgen.

Er zullen nieuwe themacampagnes opgestart worden na overleg met de directeur ILE. De keuze en de termijn van uitvoering zullen beïnvloed worden door het aangekondigde vertrek van het hoofd van technische arbeidsinspectie.

Op basis van een procedure Intern Defensie, dient een uitbater in het bezit te zijn van een gunstig inspectierapport voor nieuwe gebouwen waar er explosiegevaar heerst. Hierdoor zal de technische arbeidsinspectie in 2013 een controle uitvoeren van de vernietigingsinstallatie voor munitie INES te Zutendaal.

Bescherming tegen chemische agentia en de psychosociale belasting zijn welzijnsdomeinen waarvoor er bij Defensie nauwelijks risicoanalyse bestaat en waarvoor er bijna uitsluitend reactief opgetreden wordt. Met de vorige jaarverslagen werd aangekondigd dat de medische arbeidsinspectie hieromtrent gerichte toezichtscampagnes zou opstarten. De vorige geneesheer arbeidsinspecteur kon deze thema's niet afwerken. Zijn opvolger heeft nog geen kans gezien om dit te hernemen, gezien hij zich in een inwerkingsfase bevindt en er prioriteit gegeven wordt aan het onderzoek van de werking AMT.

Elementen met betrekking tot het leefmilieu

1. Organisatorische aspecten

In 2012 werd de planmatige aanpak verdergezet. Hierbij werd ook de dialoog met de gewesten gevoerd, waarbij er overleg plaatsheeft en afspraken gemaakt worden. Dit is zeer belangrijk om te komen tot een zekere transparantie en om hierdoor de acceptatie van de militaire benadering te stimuleren. Gezien de eigenheid van Defensie worden vergunningsstelsel en toezicht intern georganiseerd. Dit kan gevoeligheden en misvattingen doen ontstaan bij civiele instanties. Tijdens de besprekingen met de gewesten kan niet alleen uitgemaakt worden hoe deze laatste Defensie kunnen steunen in bepaalde aspecten, maar zal het voor hen ook duidelijk worden dat er daadwerkelijk milieuconformiteit nagestreefd wordt op het militaire domein.

In dit verband heeft Defensie er alle belang bij dat het vergunningsstelsel de toets met de civiele stelsels en de desbetreffende wetgeving zo goed mogelijk kan doorstaan. Op het einde van 2012 was de regularisatiecyclus van de milieuvergunningen voor 96 procent afgewerkt. De inhaalbeweging door het a posteriori vergunnen van bestaande activiteiten is dus zo goed als beëindigd. Het komt er nu op aan om nieuwe vergunningsplichtige activiteiten pas op te starten nadat hiervoor een vergunning bekomen werd. Tijdens de inspecties die uitgevoerd werden in 2012 is gebleken dat geen enkele gunningsplichtige het initiatief genomen heeft tot aanpassing van de bestaande vergunning waardoor slechts een minderheid van de bezochte entiteiten bleek te beschikken over een vergunning die alle betrokken activiteiten dekt.

Er dient ook over de inhoudelijke kwaliteit van de vergunningen gewaakt te worden. Er werd vastgesteld dat in sommige gevallen wettelijk opgelegde voorwaarden ondergeschikt gesteld of verward worden met interne regels van Defensie.

Tenslotte moet het een objectief blijven om ook alle grondwaterwinnings en emissies van afvalwater te vergunnen.

De vergunningen zijn gebaseerd op de milieuanalyse van de lokale milieucoördinatoren. Deze analyses zijn gebaseerd op een compliance audit. Die laat toe om de vastgestelde non-conformiteiten te inventariseren. De milieu-inspectie heeft kunnen vaststellen dat de milieuanalyses aan maturiteit winnen en dat de uitbater in de meeste gevallen een actuele lijst van non-conformiteiten bezit. De stand van zaken van deze non-conformiteiten is echter niet altijd gekend en/of gedocumenteerd. Bovendien zijn de milieufisico's slechts zelden gewogen waardoor er geen rangschikking volgens belang bestaat. Dit bemoeilijkt een planmatige aanpak van deze problemen en maakt dat het voor de uitbaters, de plaatselijke milieucoördinatoren en ook voor de milieu-inspectie onduidelijk is hoe en wanneer deze anomalieën zullen weggewerkt worden.

Er kon een primeur genoteerd worden: voor het eerst stelde de centrale milieucoördinator een jaarverslag op, dat gevoed werd door de verslagen van de lokale coördinatoren. Deze lokale milieuverslagen worden opgesteld per plateau en niet per vergunning. Bij inspecties is gebleken dat hierdoor deze verslagen moeilijk uit te baten en soms zelfs niet gekend zijn. Een integraal milieujaarverslag – verplicht in het Vlaams Gewest - wordt nog niet opgesteld. Wellicht mede door het feit dat Defensie niet beschikt over gegevens betreffende de lucht- en wateremissies.

Alhoewel de situatie verbeterde, kan er nog niet voor alle vergunningsplichtige concessies een milieuvergunning voorgelegd worden door de betrokken kwartiercommandant.

2. Enkele bijzondere milieudomeinen

Water

De milieucampagne 2011 – 2012 van DG MR stond in het teken van water. Dit sloot aan op de vaststellingen van de milieu-inspectie tijdens de vorige jaren. In 2012 bleek dat er nog ruimte is voor verbetering.

De rioleringsstelsels op militair terrein, de lozingspunten en de emissiegegevens zijn niet tot ruim onvoldoende gekend. Defensie heeft dus geen zekerheid m.b.t. het al dan niet voldoen aan de lozingsnorm. De milieuvergunningen van de geïnspecteerde kwartieren bevatten geen concrete eisen aangaande het lozen van afvalwater. De onvoldoende kennis van het rioleringsstelsel heeft uiteraard ook gevolgen voor het bestrijden van milieu-incidenten.

Het effluent van de in het voorbije jaar geïnspecteerde waterzuiveringsinstallaties, bleek ofwel niet conform te zijn, ofwel kon de conformiteit niet via meetresultaten bevestigd worden. In de Marinebasis te Zeebrugge was de kwaliteit van het effluent voor enkele parameters soms slechter

dan vóór de behandeling van het water. De militaire waterwinnings worden onderzocht in het kader van de themawerking van de milieu-inspectie.

Lucht

Met uitzondering van de verbrandingsattesten van stookinstallaties en de installaties in POELKAPPELLE, zijn de luchtmissies ongekend. In 2010 is het NBCD-centrum te Ryckvelde, voor de kleine brandbestrijdingsoefeningen, overgeschakeld op gas. Dit is een milieuvriendelijke techniek. Daarnaast wordt er echter nog steeds brandstof in open lucht verbrand tijdens de grote oefeningen. Dit resulteert in een belangrijke luchtverontreiniging, die ook buiten het militaire domein duidelijk waarneembaar is.

Bodem

Ondanks de budgettaire beperkingen blijft Defensie hier vooruitgang boeken.

Er werd een protocol afgesloten met OVAM (Vlaams Gewest) inzake de oriënterende bodemonderzoeken. De inspectie stelde vast dat die nu in uitvoering zijn. Bijkomende protocollen dienen afgesloten te worden voor de verdere toepassing van de bodemwetgeving in Vlaanderen. Indien Defensie ook in de andere gewesten wil afwijken van de desbetreffende wetgeving, dan zullen ook hiervoor overeenkomsten moeten afgesloten worden.

Door de roll-out in 2012 van de database Bodemregister zijn alle (historische) risico-inrichtingen en bodemverontreinigingen geïnventariseerd en in kaart gebracht.

De bodemonderzoeken en -saneringen op terreinen die vervreemd worden, gebeuren op correcte wijze in samenwerking met de burgerautoriteiten.

Vermelden we tenslotte ook de publicatie van het "Verslag kwaliteitscontrole Bodembeheer bij Defensie" in 2012. Het biedt een goed overzicht van de lopende en uitgevoerde acties op het gebied van bodemonderzoeken en bodemsaneringen.

Opslag van gevaarlijke vloeistoffen

Het opnemen en opvolgen van de meeste citernes in ILIAS liet toe om ook in het domein van de opslag van gevaarlijke vloeistoffen te verbeteren. De inspanning dient verdergezet te worden tot alle houders en uit te voeren keuringen in ILIAS opgenomen zijn. Actueel zijn enkel de beperkte, maar niet de algemene onderzoeken van brandstoftanks opgenomen. Hierdoor worden die niet gepland en uitgevoerd.

In de meeste gevallen worden de keuringsverslagen niet tot onvoldoende overgemaakt aan de betrokkenen en in het bijzonder aan de uitbater en de lokale afdeling van de milieudienst. Ook wordt er veelal niet binnen redelijke termijn gevolg gegeven aan de opmerkingen in deze verslagen. Hierdoor mogen de desbetreffende tanks soms niet meer gevuld worden.

In 2012 werd één van de grote milieurisico's opgelost door het verdeelpunt en de niet-conforme tanks voor vliegtuigbrandstof te Melsbroek niet meer te gebruiken en te vervangen door rechtstreekse bevoorrading door BPO. Op de vliegbasissen in Kleine Brogel en Bevekom blijft de bulkopslag aan kerosine een groot milieurisico. In beide basissen wordt bovendien drinkwater gewonnen. Afgaande op een nota van de korpsoverste te Kleine Brogel in 2010, is het wellicht mogelijk om de voorraad aan kerosine, die er non-conform opgeslagen wordt, te verminderen. Volgens DG MR zou de opslag te Bevekom - waar reeds lekken vastgesteld werden - in 2015 aangepast worden. In beide gevallen dient de standplaats voor tankwagens vloeistofdicht gemaakt te worden en voorzien te worden van een conforme koolwaterstofafscheider.

Ook de brandstof in niet meer gebruikte, maar nog steeds gevulde citernes en pijpleidingen is een belangrijk gevaar voor het leefmilieu.

3. De thematische werking en toezichtsobjectieven van de milieu-inspectie

Zoals voorzien, werd er in 2012 gestart met thematische inspectiecampagnes rond de bescherming van waterwinnings op militair domein en de vernietiging van munitie door Defensie. Er mag verwacht worden dat deze campagnes in 2013 kunnen afgesloten worden. Zoals steeds, zal er een inspectierapport aan de CHOD overgemaakt worden. Tot zolang zullen er geen nieuwe campagnes opgestart worden.

De milieu-inspectie zal blijvend aandacht besteden aan de uitvoering van het actieplan dat de CHOD liet opstellen naar aanleiding van het Jaarverslag ILE 2011. Hierbij zal vooral de evolutie in de opslag van koolwaterstoffen nagegaan worden, met de nadruk op de operationele vliegbasissen.

In uitvoering van het VLAREM dient de uitbater van een installatie voor afvalverbranding een toelating tot indienstname vanwege de milieu-inspectie te bezitten alvorens tot opstart over te gaan. In dit kader zal ILE-E zal de nodige controles uitvoeren van de nieuwe installatie INES te Zutendaal.